

taskforce **biodiversiteit**
& natuurlijke hulpbronnen

Achtergrondinformatie

**REDD oproep van de Taskforce
Biodiversiteit Nederland**

1 Ontbossing leidt tot verlies aan biodiversiteit, milieudiensten en leefomgeving

De term 'biodiversiteit' staat voor de biologische diversiteit, uitgedrukt in genetische variabiliteit, aantallen soorten of verscheidenheid in ecosystemen. Met name tropische regenwouden kennen een grote biologische diversiteit vergeleken met de meeste andere ecosystemen: hoewel zij minder dan 20% van het landoppervlak op aarde beslaan, herbergen zij 50 - 90% van de op land levende soorten (Millennium Ecosystem Assessment 1992, p. 601). Naast hun waarde voor biodiversiteit leveren bossen een cruciale rol in het reguleren van neerslag en het verminderen van het gevaar van overstromingen en aardverschuivingen. Vele van deze zogenaamde ecosysteem- of milieudiensten zijn van vitaal belang voor het behoud van het levensonderhoud van mensen, van wie er tenminste 1,6 miljard in meerdere of mindere mate van het bos afhankelijk zijn (Eliasch 2008).

HET BIODIVERSITEITSVERDRAG

Om het wereldwijde verlies aan biodiversiteit het hoofd te bieden werd in 1993 de United Nations Convention of Biological Diversity (CBD) van kracht. Het heeft drie hoofddoelen:

1. Het behoud van biologische diversiteit
2. Het duurzaam gebruik van biodiversiteit
3. De eerlijke verdeling van de voordelen van biodiversiteit

Nederland is een van de landen die de conventie ondertekenden en zich committeerden aan "het in 2010 bereiken van een significante vermindering van het verlies aan biodiversiteit op een mondiale, regionale en nationale schaal, als bijdrage aan armoedebestrijding en ten behoeve van al het leven op aarde".

BIODIVERSITEIT EN BOSSEN WORDEN BEDREIGD

Biodiversity hotspots zijn gebieden van mondiaal belang met een buitengewoon grote biodiversiteit die in hoge mate bedreigd worden. De term is geïntroduceerd door Conservation International (CI). CI onderscheidt momenteel 34 hotspots, waarbij het in 26 gevallen om bos gaat.

CI heeft ook een aantal grote gebieden uitgeroepen tot high biodiversity wilderness areas – grote, vrijwel intacte gebieden die veel biodiversiteit en endemische soorten herbergen, zoals grote tropische bosgebieden in de Amazone, Congo en Nieuw Guinea. Met de leus: "Conserving these areas today will prevent them from becoming hotspots tomorrow", wijst CI op het belang van financiering voor bescherming van deze wilderness areas. In de hotspots en wilderness areas tezamen komen maar liefst 62 % van alle plantensoorten en 55% van alle soorten vogels en op land levende dieren voor. Zowel de hotspots als de wilderness areas staan onder grote druk, vooral door ontbossing. CI berekende dat in het jaar 2000 reeds zo'n 70% van het oorspronkelijke natuurlijke bos in de tropen was verdwenen. Het tempo van ontbossing is de afgelopen jaren weliswaar licht afgenomen, maar nog verdwijnt jaarlijks het bos in een gebied ter grootte van 2,5 keer het oppervlak van Nederland (FAO 2006). Het eerstvolgende vijfjaarlijkse assessment van de FAO die in 2010 uitkomt zal uitwijzen of de mate van ontbossing minder of hoger geworden is. Bescherming van natuurlijk bos blijft dus urgent.

'Meer dan de helft van alle soorten op aarde zijn te vinden in de tropische regenwouden'

2 Wat is het beleid van Nederland en de EU op het gebied van biodiversiteit en de bossen?

De Europese Unie en haar lidstaten hebben het Biodiversiteitsverdrag ondertekend. Het biodiversiteitsbeleid van Nederland voor de periode 2008 - 2011 heeft als prioriteit om de samenhang in beleid te vergroten en samenwerking tussen relevante ministeries en andere belanghebbenden te verbeteren. Het beleid is voornamelijk gericht op het bevorderen van het duurzaam gebruik van ecosystemendiensten, het beschermen van kwetsbare en waardevolle biodiversiteit en het verbeteren van het beheer van mariene ecosystemen. In mei 2006 heeft de Europese Commissie een stuk aangenomen met de titel: "Halting Biodiversity Loss by 2010 and Beyond: Sustaining ecosystem services for human well-being". Dit document onderstreept het belang van de bescherming van biodiversiteit als voorwaarde voor duurzame ontwikkeling.

Vervolgens werd een "EU Biodiversity Action Plan" ontwikkeld dat beoogt de coherentie te versterken van beleid dat van invloed is op de biodiversiteit.

Voorts heeft de EU duurzame ontwikkeling benaderd vanuit het oogpunt van klimaatverandering en zich in oktober 2008 als doel gesteld om de mondiale ontbossing voor 2020 te halveren en voor 2030 te stoppen. Hiermee wordt gepoogd om synergie te bereiken tussen het tegengaan van klimaatverandering, ontbossing en biodiversiteitsverlies. Deze ambitie staat beschreven in de communicatie "Addressing the challenges of deforestation and forest degradation to tackle climate change and biodiversity loss".

3 Hernieuwde aandacht voor biodiversiteit en bossen door klimaatonderhandelingen

Ondanks bovengenoemde commitments is de internationale gemeenschap er de afgelopen decennia niet in geslaagd om adequate maatregelen te treffen tegen de ontbossing. Er doen zich echter nieuwe kansen voor in het kader van het klimaatbeleid nu het besef doordringt dat 20% van de mondiale uitstoot van CO₂ is toe te schrijven aan ontbossing en dat ecosystemen zich mogelijk niet voldoende snel aan klimaatverandering kunnen aanpassen. Naast overheden heeft ook het bedrijfsleven aandacht voor het tegengaan van klimaatverandering en het bestrijden van het verlies aan biodiversiteit. Het ondersteunen van activiteiten voor het behoud van het regenwoud biedt het bedrijfsleven kansen om zijn carbon footprint terug te dringen.

Natuurlijke bossen herbergen meeste biodiversiteit en grootste koolstofvoorraad

Onderstaande gegeneraliseerde tabel geeft het relatieve belang voor klimaat en biodiversiteit aan van verschillende bostypen. De tabel laat duidelijk zien dat juist de meest bedreigde bossen, namelijk de natuurlijke bossen, de grootste waarde vertegenwoordigen in termen van biodiversiteit, koolstofvoorraad en ecosystemendiensten. De variabiliteit in de koolstofvoorraad van natuurlijke bossen is echter groot. Bij het opzetten van bosbeschermingsprojecten moeten bostypen

met een grote koolstofvoorraad en geringe biodiversiteit zeker niet worden bevoordeeld ten koste van bostypen met minder koolstof en meer biodiversiteit.

Rol bossen in het klimaatbeleid tot nu toe beperkt.

De huidige internationale klimaatafspraken zijn vastgelegd in het Kyoto-protocol dat nog geldig is tot 2012. In het Kyoto-protocol hebben de lidstaten van de Verenigde Naties afgesproken om de uitstoot van broeikasgassen in de geïndustrialiseerde wereld met ruim 5% te verminderen. Daarnaast regelt het Kyoto-protocol hoe ontwikkelingslanden kunnen worden geholpen met duurzame ontwikkeling om daar sterke groei van uitstoot te voorkomen. De rol van bossen en de bijdrage van ontbossing aan het klimaatprobleem is in het Kyoto-protocol bijna volledig buiten beschouwing gebleven. Als gevolg daarvan ontvangen ontwikkelingslanden geen financiering voor bosbehoudprojecten in het kader van het Kyoto-protocol.

Politici begrijpen het belang van de bossen in de tropen nu veel beter. In de huidige klimaatonderhandelingen over de opvolger van het Kyoto-protocol wordt daarom veel aandacht besteed aan het sluiten van een akkoord over het terugdringen van broeikasgasemissies ten gevolge van ontbossing en bosdegradatie ('REDD').

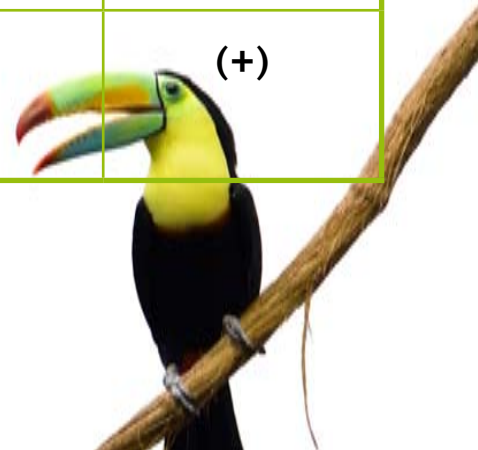
Betekenis van verschillende bostypen voor klimaat en biodiversiteit (CBD AHTEG 2008)

Bostype ¹	Koolstofvoorraad in biomassa ²	Potentieel voor koolstofvastlegging ³	Waarde voor biodiversiteit	Waarde voor ecosysteem-diensten
Natuurlijk bos	+++	++(+)	+++	+++
Aangetast natuurlijk bos	++	++	++	++
Plantages (lokale soorten)	+	+++ (hangt af van soorten en beheer)	+(+)	+
Plantages (exoten)	+	+++ (hangt af van soorten en beheer)	+	(+)

¹ Definities zijn vereenvoudigd op basis van FAO classificatie

² Refereert aan de koolstof opgeslagen in het bos-ecosysteem

³ Refereert aan de opname van CO₂ uit de atmosfeer

4 Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation (REDD)

REDD is ter tafel gebracht door Papoea-Nieuw-Guinea tijdens de Conference of the Parties (COP) van de VN-klimaatorganisatie (UNFCCC) in 2005. Centrale gedachte is dat geïndustrialiseerde landen gaan betalen voor de uitstoot van CO₂ die wordt voorkomen door ontbossing een halt toe te roepen. REDD staat inmiddels hoog op de agenda voor COP-15 in Kopenhagen aankomende december. De verwachting is dat REDD een integraal onderdeel zal uitmaken van het nieuwe klimaatakkoord. De website van de UNFCCC (www.unfccc.int) geeft een overzicht van de belangrijkste besluiten tot nu toe. Aangezien REDD zich richt op het terugdringen van emissies ten gevolge van ontbossing en bosdegradatie in de tropen, worden de ontwikkelingslanden direct belanghebbende bij de klimaatonderhandelingen. Dit zal de bereidheid bij hen doen toenemen verantwoordelijkheid te nemen voor emissie-reducties.

Het succes van REDD staat of valt met de wijze waarop de financiering wordt geregeld. Economische aspecten van het terugdringen van ontbossing in relatie tot het klimaat zijn uitvoerig beschreven in de rapporten van Stern (2006, 2008) en Eliasch (2008). Daaruit blijkt dat het tegengaan van ontbossing in de tropen een zeer kosteneffectieve manier is om de mondiale CO₂ uitstoot substantieel terug te dringen. REDD wordt daarom beschouwd als onmisbare bouwsteen van een nieuw klimaatakkoord. Daarmee is het laatste woord over de wijze van financiering evenwel nog niet gezegd. Voor het financieren van REDD zijn inmiddels verschillende mechanismen voorgesteld die in twee rubrieken kunnen worden ondergebracht: financiering via de markt of via een fonds. Financiering via de markt betreft bijvoorbeeld het toelaten van boscredits op de emissiehandelsmarkt. Bedrijven in geïndustrialiseerde landen kunnen

dan een deel van hun reductiedoelstelling realiseren door het kopen van emissierechten van ontwikkelingslanden die hun ontbossing hebben weten terug te dringen. Bij een fondsenbepaling kan gedacht worden aan een fonds dat wordt gevuld met publiek geld of met een al dan niet verplichte afdracht uit de opbrengst van de veiling van emissierechten. Welk mechanisme ook wordt gekozen, er is in alle gevallen sprake van een enorme, permanente financieringsbehoefte. Daarom verdient een combinatie van fonds en markt de voorkeur; het uitsluiten van een van beide benaderingen kan het succes van REDD in de weg staan.

Hoeveel geld precies nodig is om de ontbossing in de tropen daadwerkelijk een halt toe te roepen, valt moeilijk vast te stellen. Het is van veel factoren afhankelijk, zoals de variërende hoogte van het te compenseren inkomstenverlies. Hoeveel geld beschikbaar komt hangt af van de bereidheid om voor REDD te betalen of, in het geval van financiering via de markt, van de totale emissiereductiedoelstelling van de geïndustrialiseerde landen en van de mogelijkheid om REDD aan te wenden om die doelstelling te bereiken.

Ambitieuze klimaatdoelstellingen zijn noodzakelijk. De COP in Kopenhagen in december dit jaar zal besluiten nemen over een klimaatakkoord dan van kracht moet worden nadat het Kyoto-protocol in 2012 afloopt. De EU heeft zich onafhankelijk van het slagen van de conferentie gecommitteerd aan een reductie van 20% van haar emissies in 2020, vergeleken met het niveau van 1990. De EU is echter bereid om dit doel te verhogen tot 30% reductie indien andere landen bereid zijn om een vergelijkbare inspanning te leveren en ontwikkelingslanden een behoorlijke bijdrage leveren. Emissiereductiedoelen voor 2050 zullen rond 50% liggen ten opzichte van 1990. Naarmate de lat hoger wordt gelegd, neemt de behoefte toe om een deel van de doelen te realiseren door zogenaamde externe kredieten te kopen van ontwikkelingslanden.

Consistent Europees beleid is een belangrijk voor een succesvolle integratie van de tropische bossen in een post-2012 klimaatregime. Tot op heden heeft het hieraan ontbroken. Het systeem voor emissiehandel van de EU (EU ETS) is tot nu toe een belangrijk Europees beleidsinstrument geweest om emissiereducties te bewerkstelligen. Het heeft carbon credits uit bosaanplant in ontwikkelingslanden echter van het systeem uitgesloten terwijl het credits van andere projecten, zoals energieprojecten, wel toestaat. De EU heeft dit jaar ook nog eens besloten om boscredits in de toekomst te blijven uitsluiten van het ETS. De EU heeft inmiddels wel aangegeven experimenten met het toelaten van REDD credits voor overheidsverplichtingen te ondernemen.

5 REDD pionierprojecten

In afwachting van bindende internationale afspraken over REDD, is een aantal projecten ontwikkeld die hetzelfde beogen en gefinancierd worden op vrijwillige basis. Deze voorbeeldprojecten, waarvan hier enkele genoemd worden, zijn gericht op het terugdringen van de ontbossing door een mix van maatregelen in de sfeer van ruimtelijke planning, verbetering van landgebruiksrechten, herbebossing, duurzame houtoogst en de verkoop van carbon credits. Zij tonen aan dat het beschermen van bos gepaard kan gaan met verifieerbare emissiereducties en kunnen daarmee belangrijke informatie leveren voor de klimaatonderhandelaars en bijdragen aan een effectief REDD akkoord.

HET NOEL KEMPF MERCADO CLIMATE ACTION PROJECT

De niet-gouvernementele organisaties (ngo's) The Nature Conservancy en Fundación Amigos de la Naturaleza ontwikkelden in 2003 het Noel Kempff Project met als doel om een emissiereductie te realiseren van 5,8 miljoen ton CO₂ voor 30 jaar. Dit komt ongeveer overeen met de jaarlijkse uitstoot van 550.000 Nederlandse burgers. Tezamen met de Boliviaanse overheid en drie energiebedrijven hebben zij ervoor gezorgd dat bestaande boskapconcessies in 600.000 ha regenwoud zijn beëindigd en dat het gebied is toegevoegd aan het naastgelegen nationaal park. Noel Kempff was in 2005 het eerste REDD-achtige project dat onafhankelijk werd geverifieerd op basis van internationale standaarden gekoppeld aan het Kyoto-protocol.

HET ULU MASEN ECOSYSTEM PROJECT

Het Ulu Mase Project in Aceh in Indonesië omvat 750.000 hectare en is op dezelfde leest geschoeid als het Noël Kempff project. Het betreft een samenwerking tussen de provinciale overheid, Fauna and Flora International, een aantal andere ngo's en een investeringsmaatschappij genaamd Carbon Conservation Ltd. Ook hier wordt de basis gevormd door de toezegging van de overheid dat in de 750.000 hectare regenwoud geen kapconcessies zullen worden uitgegeven. Duurzaamheid wordt gewaarborgd door de betrokken gemeenschappen economisch te ontwikkelen, te scholen en te voorzien van alternatieve bestaansmiddelen. De verwachte vermindering van de ontbossing is 85%, overeenkomend met een emissiereductie van 3,4 miljoen ton CO₂ per jaar. De investeerders verwachten deze hoeveelheid CO₂ op de vrijwillige markt te kunnen verkopen en het geïnvesteerde geld op deze wijze te kunnen terugverdienen.

HET JUMA SUSTAINABLE DEVELOPMENT RESERVE PROJECT

Het Juma Project in de staat Amazonas in Brazilië is 500.000 hectare groot. Het gebied staat onder druk van oprukkende landbouw. De staat Amazonas is het initiatief in 2003 gestart in samenwerking met een groot aantal partners. De Marriott-hotelketen ondersteunt het project om daarmee zijn carbon footprint van 2 miljoen ton CO₂ per jaar te compenseren.

Meer informatie over deze en andere projecten is gecompileerd door het Woodhole Research Centre (Johns & Johnson, 2009).

6 De rol van Nederland en de EU

De EU-lidstaten kunnen een belangrijke bijdrage leveren door er voor te zorgen dat dit onderwerp bovenaan de onderhandelingsagenda blijft staan en tevens door ontwikkelingslanden te ondersteunen in het voldoen aan hoge emissiereductiedoelstellingen.

Er zijn twee manieren waarop Nederland kan bijdragen aan een volledige integratie van de bossector in een nieuw klimaatregime:

- Aan de onderhandelingstafels, waar het stimulerend en consistent REDD beleid dat de beoogde doelen dient kan ondersteunen en promoten en het streven naar ambitieuze reductie doelen voor ontwikkelde landen vast kan houden
- Door het uitvoeren of ondersteunen van concrete bosbeschermingsprojecten en bosontwikkelingsprojecten; dit kan direct worden bewerkstelligd door middel van internationale netwerken op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, klimaatpolitiek en handel.

'Jaarlijks 'produceren' tropische regenwouden medicijnen ter waarde van 108 miljard euro'

Referenties

CBD AHTEG 2008. Draft findings of the first meeting of the second ad hoc technical expert group on biodiversity and climate change. Secretariat of the Convention on Biodiversity.
➤ [naar de website](#)

Eliasch J. 2008. Climate Change – financing global forests: The Eliasch Review. ➤ [naar de website](#)

FAO 2006. Global Forest Resources Assessment 2005. Progress towards sustainable forest management. FAO Forestry Papers 147. ➤ [naar de website](#)

Johns T. and Johnson E. 2009. An Overview of Readiness for REDD: A compilation of readiness activities prepared on behalf of the Forum on Readiness for REDD. The Woods Hole Research Center. ➤ [naar de website](#)

Stern N. 2006. The Economics of Climate Change: The Stern Review. ➤ [naar de website](#)

Millennium Ecosystem Assessment 1992. Ecosystems and human well-being. Volume I. Current state and trends. Ch. 21 Forest and Woodland Systems. ➤ [naar de website](#)

Meer lezen?
Hieronder staan suggesties voor aanvullend leesmateriaal.

Angelsen A. (ed.) 2008. Moving ahead with REDD: Issues, options and implications. CIFOR, Bogor, Indonesia.
➤ [naar de website](#)

Canadell J. and Raupach M. 2008. Managing Forests for Climate Change Mitigation. Science, Vol 320.

CBD’s Programme Forest and Biodiversity. REDD and biodiversity newsletter. ➤ [naar de website](#)

Dooley K., Griffiths T., Leake H. and Ozinga S. 2008. Cutting Corners: World Bank’s forest and carbon fund fails forests and people.

Dutschke M. and Wolf R. 2007. Reducing Emissions from Deforestation in Developing Countries: The way forward. GTZ Climate Protection Program.

Ravels 2008. REDD myths: a critical review of proposed mechanisms to reduce emissions from deforestation and degradation in developing countries. Friends of the Earth publication.

GOFC-GOLD 2008. Reducing greenhouse gas emissions from deforestation and degradation in developing countries: a sourcebook of methods and procedures for monitoring, measuring and reporting. GOFC-GOLD Report version COP13-2. GOFC-GOLD Project Office, Natural Resources Canada, Alberta, Canada.

Hare B. and Macey K. 2008. Tropical Deforestation Emission Reduction Mechanism: A discussion paper. Greenpeace.

Herold 2008. Emissions and removals from land-use, land use change and forestry activities in a post-Kyoto regime – quantitative analysis of a framework for reducing deforestation. ➤ [naar de website](#)

Nabuurs G.J. et al. 2007. Forestry. In Climate Change 2007: Mitigation. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press. ➤ [naar de website](#)

Parker C., Mitchell A., Trivedi M. and Mardas M. 2008. The Little REDD Book. Global Canopy Foundation.
➤ [naar de website](#)

Karousakis K. 2007. Incentives to Reduce GHG Emissions from Deforestation: Lessons learned from Costa Rica and Mexico. OECD/IEA.

Karousakis K. and Corfee-Morlot J. 2007. Financing Mechanisms to Reduce Emissions from Deforestation: Issues in Design and Implementation. OECD/IEA.

Locatelli B., Kanninen M., Brockhaus M., Colfer C., Murdiyarso D. and Santoso H. 2008. Facing an uncertain future: How forests and people can adapt to climate change. Forest Perspectives No. 5. CIFOR.

Meridian Institute. 2009. Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation (REDD): an options assessment report. Prepared for the Government of Norway, by A. Angelsen, S. Brown, C. Loisel, L. Peskett, C. Streck and D. Zarin. ➤ [naar de website](#)

Millennium Ecosystem Assessment. 2005. Ecosystems and Human Well-being: Current State and Trends, Volume 1, Island Press, New York.

ONF International 2008. Reducing emissions from deforestation and forest degradation (REDD).Analysis of 7 outstanding issues for the inclusion of tropical forests in the international climate governance.

Parry M., Canziani O. and Palutikof J. 2007. Contribution of Working Group II to the fourth assessment report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, 23-78. Cambridge University Press.

United Nations. 2008. Resolution 2007/40 on a “Non-legally binding instrument on all types of forests” adopted by the General Assembly. New York. ➤ [naar de website](#)

UNFCCC. 2009. Reducing emissions from deforestation in developing countries: approaches to stimulate action: a quick guide to the agenda item under the UNFCCC.
➤ [naar de website](#)

UNFCC. 2008. Key decision Reducing emissions from deforestation in developing countries: approaches to stimulate actions (Decision 2/CP.13). ➤ [naar de website](#)

- [www.cbd.int](#)
- [www.biodiversityhotspots.org](#)
- [www.conservation.org/explore/priority_areas/wilderness/pages/default.aspx](#)
- [http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity](#)
- [http://eur-lex.europa.eu \('Halting Biodiversity Loss by 2010'\)](#)
- [http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity](#)
- [http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/com_2008_645.pdf](#)
- [http://unfccc.int/methods_science/redd/items/4615.php](#)
- [www.occ.gov.uk/activities/stern.htm](#)
- [www.occ.gov.uk/activities/eliasch.htm](#)
- [http://ec.europa.eu/environment/climat/pdf/future_action/communication_en.pdf](#)

'REDD is een unieke manier om biodiversiteit en de leefomgeving van bewoners in en rond het tropische regenwoud te beschermen'

Onderteken de oproep REDD!

De Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke hulpbronnen heeft in een open brief de Nederlandse regering en de klimaatonderhandelaars opgeroepen zich hard te maken voor concrete acties tegen ontbossing. De oproep REDD de regenwouden kunt ook u ondertekenen.

> [Onderteken nu de oproep](#)

Colofon

TEKST

Climate Focus BV

ONTWERP EN LAY-OUT

Proforma, ontwerpers en adviseurs
Rotterdam (Niek Jan Tops)

© 2009. Dit is een uitgave van de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen ter ondersteuning van de oproep aan de regering om REDD prioriteit te geven in de klimaatonderhandelingen. www.taskforcebiodiversiteit.nl

'Ontbossing leidt dagelijks tot een CO₂ uitstoot vergelijkbaar met 1,2 miljoen passagiers die van New York naar Amsterdam vliegen'

www.taskforcebiodiversiteit.nl

